

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5630002

ชื่อโครงการ : การประเมินการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 67 วรรคสอง

ชื่อนักวิจัย : นันทวรรณ วิจิตรวาทการ¹, วีระศักดิ์ จงสู่วิวัฒน์วงศ์², วิชัย เอกพลากร³, นิตยา วัจนะภูมิ¹, ระพีพรรณ คำหอม⁴, นเรศ เชื้อสุวรรณ⁵, Seth Tuler⁶, เยาวลักษณ์ เขียรเชาวี⁴, อูมา ลางกุลเสน¹, ณรงค์ จันใด⁴, จันทรทิพย์ อินทวงศ์⁷, ชนาธิป วัฒนนภาเกษม⁸

¹วิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ³คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, ⁴คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ⁵สำนักวิชาแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, ⁶Worcester Polytechnic Institute, USA, ⁷โรงพยาบาลระยอง, ⁸สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง

email address : nuntavarn@sgs.tu.ac.th

ระยะเวลาโครงการ : พฤศจิกายน 2555 – เมษายน 2558

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 67 วรรคสอง และจัดทำข้อเสนอรูปแบบในการดำเนินการ โดยเน้นที่เทคนิคในการทำรายการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ (Environmental Health Impact Assessment : EHIA) และกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ วิธีการวิจัยมีรูปแบบการวิจัยแบบประเมิน (Evaluation Research) โดยประเมินกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพและประเมินผลลัพธ์

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของ 14 โครงการ มีการดำเนินการตามขั้นตอนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีความพยายามที่จะประเมินผลกระทบทางสุขภาพตามปัจจัยต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพตามที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2552 ซึ่งมีทั้งหมด 9 ปัจจัย โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ (1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและ (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม และ (3) ปัจจัยทางสังคม แต่มีเพียง 4 โครงการที่มีการประเมินครบทั้ง 9 ปัจจัย ในส่วนของการประเมินสุขภาพใน 4 มิติสุขภาพตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 คือ มิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา โดยรวมแล้วทุกโครงการเน้นการประเมินมิติสุขภาพทางกายและการประเมินมิติสุขภาพทางกายอยู่ในรูปแบบของการเกิดโรคเป็นส่วนใหญ่

วิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลกระทบทางสุขภาพ ทุกโครงการมีวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในการประเมินปัจจัยทางสังคมในรูปแบบของ Health Risk Matrix (HRM) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณมีการวิเคราะห์ในรูปแบบของความถี่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง (Cancer) เช่น 1 รายในล้านประชากร และความเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่ไม่ใช่มะเร็ง

(Non-cancer) เป็น Hazard Quotient ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบนี้เป็นการคำนวณความเสี่ยงโดยอ้างอิงฐานข้อมูลของ U.S. EPA, IRIS และ U.S. CDC โดยรวมวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่นำมาใช้ มีช่องว่างทางวิชาการในหลายประเด็น

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นมีผลลัพธ์ที่เป็นทางบวกและลบ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียได้แสดงข้อคิดเห็นและความห่วงใยในหลายๆ ด้าน รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เกิดการสร้างเครือข่ายภายในกลุ่มประชาชนระหว่างพื้นที่ต่างๆ แต่การดำเนินการกระบวนการรับฟังความคิดเห็นเป็นพิธีกรรมมากกว่าที่จะดำเนินการเพื่อเกิดผลตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังต่อผลลัพธ์ของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

การดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 67 วรรคสอง มีผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผลในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ควรได้มีการทบทวนการดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ครบถ้วน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนให้มากขึ้น จนถึงระดับขั้นตอนของการตัดสินใจ เน้นกระบวนการประเมินผลกระทบทางสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเป็นกระบวนการที่เป็นธรรม มีความโปร่งใสในการตัดสินใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างยั่งยืน

คำหลัก : การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ, การมีส่วนร่วมของประชาชน, นโยบายสาธารณสุข

Abstract

Project Code : RDG5630002

Project Title : Evaluation of the Implementation of Article 67 (2) of the Thailand Constitution 2007

Investigators : Vichit-Vadakan N.¹, Chongsuvivatwong V.², Aekplakorn W.³, Vajanapoom N.¹, Kumhom R.⁴, Chuersuwan N.⁵, Tuler S.⁶, Thiarachow Y.⁴, Langkulsen U.¹, Chandai N.⁴, Intawong C.⁷, Wattananapakasem C.⁸

¹School of Global Studies, Thammasat University, ²Faculty of Medicine, Prince of Songkla University, ³Faculty of Medicine Ramathibodi Hospital, Mahidol University, ⁴Faculty of Social Administration, Thammasat University, ⁵Institute of Medicine, Suranaree University of Technology, ⁶Worcester Polytechnic Institute, USA, ⁷Rayong Hospital, ⁸Rayong Provincial Public Health Office

email address : nuntavarn@sgs.tu.ac.th

Project Duration : November 2012 – April 2015

This study aimed to evaluate the outcomes of the implementation of Thailand 2007 Constitution, Article 67 para 2, and make recommendation on possible approaches in executing the environmental health impact assessment (EHIA) with a focus on the technical components of EHIA. The environmental health impact assessment is mandated by law for development projects that may cause severe adverse effects to the environment, natural resources and the health of the people in the surrounding communities. The methodology employed in this study is evaluation research that assess the EHIA process implemented and its outcomes.

The study results indicated all 14 developed projects evaluated in this study, in general, followed the Ministry of Natural Resources and Environment guideline in implementing EHIA in 2009. This guideline mandated that the EHIA process must examine the impact of the development projects on nine domains which may be grouped into 3 major categories, that is, (1) natural resources, (2) hazards/pollutants, and (3) social factors. Moreover, the guideline also stipulated that the resulting impact of these nine domains on population health must also be assessed where “health” is defined as physical, mental, social, and empathy/consciousness. However, most of the EHIA done focused on the domain of hazards/pollutants and evaluated the physical health impact mainly on the occurrence of related diseases.

Methodologies used in assessing the health impact involved both qualitative and quantitative approaches. The qualitative approach was employed for the appraisal of the

impact of the development projects on the social factors in the form of health risk matrix (HRM). Quantitatively, risks were estimated for cancer risks, 1 per 1 million population, and non-cancer risks, hazardous quotient, by using risk estimates from U.S. EPA, IRIS, and U.S. CDC databases. However, in general, both quantitative and qualitative methodologies employed in all development projects' EHIA reviewed lack technical rigor and scientifically sound techniques.

Public hearing forms an important component in the EHIA process as mandated in Thailand's constitution. The study results showed both positive and negative outcomes. Review of the development projects' public hearing process indicated that public hearing served as a platform where the public have the opportunity to voice their concerns, exchange views, and interestingly, develop networks between communities where the development projects are located. However, the public hearing process has become prescriptive and ritualistic; the process moved away from the objectives set out in the constitution and not achieving the expected outcomes.

In conclusion, the EHIA implemented achieved limited outcomes as prescribed in Thailand constitution. In order to maximize the effectiveness of the EHIA process mandated by regulation, a critical review of the process is much needed with developing a more appropriate and effective mechanism for public participation throughout the EHIA procedure from the first step to the final decision making approval process.

Keywords : Health Impact Assessment, Public Participation, Public Health Policy